GAZETA KRAKOWSKA

Nro 71.

Z KRAKOWA DNIA 5 WRZESNIA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 28 Sierpnia.

W dniach 23 i 24 b. m. Wisła wezbrała tu do wysokości 4 łokci i 18 cali; a dnia 25 woda zaczęła opadać.

M O D Y.

Gdy przykładna oszczędność, którą płeć piękna zachowuie w zmianie swych ubiorów, nie podaie nam dziś sposobności doniesienia o modnych iey stroiach, zwracamy więc postrzeżenia nasze w tey mierze do męszczyzn.

Stroie zatrudniają wprawdzie umysły kobiet, niemniey iednak i męszczyzni maią też samę, że tak powiem, słabość; że zaś mody damskie więcey nam w oczy wpadaią, to ztąd pochodzi, iż maią iedynie w celu dodanie ile możności wdzięków powabom przyrodzenia; męszczyzni zaś zmieniali swe ubiory zawsze prawie stósownie do ducha czasu. Zapatruiąc się na obrazy i portrety czyli wizerunki naszych poprzedników, znayduiemy w ich ubiorach niejako dzieie obyczaiów narodowych, czynów znakomitych i jeniuszu narodowego, i tak n. p. owe zbroie, kapice, hełmy i pancerze, iakiemi się woiownicy zeszłych czasów zdobili, nie wskazuiąż wieku gdzie męztwo było istotnym przymiotem narodowym? późniey czamary, ferezyie, karabele, kołpaki i kosztowne guzy u sukien, nie wskazuiąż zwycieztwa ówczasowych walecznych rycerzy i odniesione przez nich zdobycze na Turkach, Tatarach lub Szwedach?

Panowanie Augustów zmieniło ów stróy poważny i rycerski, na krótki czyli Niemiecki; historyia też owych czasow żadney narodowi naszemu nie przynosi chluby: następnie króy sukien wraz z męszczyzn zniewiescialością równym postępował krokiem.

Z tych wszystkich starożytnych ubiorów wieku Marsowego, w którym Czarnieccy, Koniecpolscy, Chodkiewicze, Zołkiewscy i t. p. duże nosili czupryny, zapuszczone brody, i nadobne wąsy: pozostały nam ostatnie, iako pamiątki męzkiey ozdoby, które teraz wiele ieszcze osób, iakby kleynot przeszłości, dochowuie dla potomności. Wąsy są zabytkiem mniey lub więcey drogim, według przypomnień

iakie noszącemu ie podaią. Jest wprawdzie w nich iakowaś ukryta mistyczna poważność; w pokręcaniu ich możnaby prawie upatrywać myśl dumaiącego; pewny autor przypisuie piękne i szlachetne zamiary każdemu młodzieńcowi, który dostoynie pokręca swe wąsy. (a)

Na chlubę wąsów należy tu wspomnieć, że Jan III dał im nieiakie znaczenie, gdy po oswobodzeniu Wiednia uyrzawszy przed sobą, oboiętnie witaiącego go Leopolda, samem pokręceniem swego wąsa, dał temu Monarsze poznać, że nie żądaiąc wdzięczności, przestaie na chlubnem uczuciu oswobodziciela sąsiedzkiego narodu. Zaszczytne wąsy zeszłyby były niemal bezpotomnie, lecz dynastyią ich, że tak rzekę, waleczność Polska dochowała; w wieku w którym żyiemy, widziemy wąsy chlubnego rodu; wsławiły się nietylko w kraiu, ale i winnych częściach Europy i świata! Moda noszenia wąsów, tey to tak przyzwoitey ozdoby woyskowego stanu, iako szanowna oznaka waleczności i poświęcenia się sprawie narodowey, wiecznieby zachowaną bydź powinna.

Z Berlina d. 28 Sierpnia.

Przez Pułkownika Rossyyskiego Herrman nadeszła tu przedonegday nader pocieszna dla N. Króla Jmć i całego Królewskiego Domu wiadomość, że Jey Cesarzewicowska Mość W. Xiężna Alexandra, małżonka J. Cesarzewicowskiey Mci W. Xcia Mikołaia, d. 18 b. m. szczęśliwie W. Xiężniczką rozwiązaną została.

J. K. Mość udzielił Cesarsko-Rossyyskiemu Namiestnikowi Królestwa Polskiego, Xciu Zaiączkowi order Orła czarnego; Ces. Rossyyskiemu aktualnemu Etatowemu Radcy i Gubernatorowi Wileńskiemu Xciu Lubecki order Orła czerwonego klassy pierwszey; Etatowemu Radcy Kalinowskiemu order Orła czerwonego klassy 2giey; Xciu Lubomirskiemu, Pułkownikowi i Kolegskiemu Radcy Dymitreff, i Kolegskiemu Radcy i Sekretarzowi poselstwa Krafft ordery Orła czerwonego klassy 3ciey.

Przybyli tu aktualny tayny Radca Minister stanu &c. Bülow z Swinemünde, i Bawarski nadzwyczayny Poseł przy Dworze tuteyszym, Hr. Rechberg, z Erxleben.

Z Drezna d. 22 Sierpnia.

Wczoray o godzinie 12 Poseł Hiszpański Margrabia di Carralbo odprawił uroczysty wiazd proszenia o rękę Jey Królewicowskiey Mości Xiężniczki Józefy, córki Xcia JMć Maxymilliiana, dla N. Króla Hiszpańskiego, naprzód do J. K. Mci potem do Xcia Maxymiliiana i Xiężniczki narzeczoney. Pierwszy Marszałek Dworu Thümling, w towarzystwie Mistrza obrzędów Preuss, zaiechał po Hiszpańskiego Posła do iego mieszkania w dwóch sześciokonnych Królewskich powozach stanu, za któremi szedł także 6cio Angielskiemi czarnemi w sposobie Hiszpańskim przybranemi końmi zaprzężony galowy powóz Posła. Powozy poprzedzał z 24 kiryssserów gwardyi Królewskiey złożony oddział, a około nich szli hayducy i liberyia Królewska. Po ukończonem posłuchaniu został JW. Poseł w tym samem porządku do swoiego mieszkania odwieziony.

(a) Moda noszenia wąsów musiała iuż bydź znaną za Króla Faraona, widziemy bowiem wiernych iego dworaków dziś ieszcze ie noszących.

Dziś, iako w dniu ogłoszenia zamęścia Jey Królewicowskiey Mci Xiężniczki Jozefy z N. Królem Hiszpańskim, odbierał tak NN. Królestwo, iako też Xże Maxymiliian i Panna Młoda od Ministrów, ciała dyplomatycznego, stawionych u Dworu cudzoziemców i władz cywilnych i woyskowych na pokoiach w zamku powinszowania. J. K. Mość raczył także po nabożeństwie z Królewną Augustą odwiedzić Pannę Młodą. W południe był obiad całey Rodziny Królewskiey, na który zaproszony także był nadzwyczayny Poseł Hiszpański, a w wieczór były pokoie, po których Dwór tego ieszcze wieczora o godzinie 9 odiechał do Pilnitz.

Przeznaczony do Dworu Hiszpańskiego Poseł Saski szambelan Baron Friesen odiechał wczoray do Madrytu.

Z Paryża d. 18 Sierpnia.

D. 15 w święto Niebowzięcia Panny Maryi nie wyszły tu żadne Gazety. Monsieur, brat Królewski, Xiężna Angouleme i Xiążęta znaydowali się na nabożeństwie i uroczystości poślubienia Ludwika XIII. w Kościele Metropolitalnym Panny Maryi. Król słuchał Mszy i przyymował Komuniią S. w kaplicy zamkowey.

Brat Królewski przyłożył się na pomnik ś. p. Malesherbes 2000 Fr. a Vice-Hrabia de la Rochfoucault złożył na tenże pomnik w imieniu 5go legiionu narodowey gwardyi Paryzkiey 1620 Fr.

Xże Wellington oczekiwany tu iest d. 25 b. m.

Xże Richelieu nie odiedzie ani do wsi swey małżonki Courteuil, ani do Spa, ale czekać tu będzie na rozwiązanie Xiężny Berry, przy którem zamowił go Król na pierwszego, a Xcia Reggio Oudinota na drugiego świadka. — Odwołuią wiadomość, iakoby Minister stanu Hr. Jaucourt udać się miał do Karlsbadu.

Minister Sekretarz stanu Rossyyski, Hr. Capodistrias, odwiedzić ma po drodze do Londynu swoią siostrzenicę, Hr. Songeons, z domu Hrabiną Bulgary, w iey wsi Songeons w departamencie Oasy.

Z rozkazu Ministra morskiego posłany został nauczyciel wzaiemnego uczenia do osady S. Ludwika, nad Senegalem, z wszystkiemi potrzebami do zaprowadzenia tam tego sposobu uczenia. Przybył tam, zaprowadził nowy ten sposób uczenia, który kraiowcy z wdzięcznością przyięli. Pracuią tam także nad grammatyką i słownikiem ięzyka kraiowego i wyłożeniem Pisma S. na tenże ięzyk. Kray ten pomimo gorącey strefy nie iest bez korzyści dla przemysłu. Bydło tamteysze iest rosłe i piękne, i chodowanie iego może bydź znacznie ulepszone. Owce wyrownywaią wielkiem Hiszpańskiem; wełna ich iest iak iedwab miękka, delikatna, niekędzierzawa i przeplatana długim włosem. Chowaią tam dwa gatunki dobrych koz, ale świń bardzo mało, ponieważ Mahometanie nie iadaią ich mięsa. Dromaderow iest tam podostatkiem, i są głównem bogactwem Maurytanskich pastuchów; znayduie się tam także dobry gatunek osłow i dwa gatunki koni. Rolnictwo i chodowanie bydła może bydź w osadzie Francuzkiey ulepszone.

D. 14 widziano po ulicach Paryzkich mnostwo śpiewaków, którzy na uroczystość d. 15 obwoływali, śpiewali i sprzedawali pieśni. Kapelusze ich i instrumenta były laurami przyozdobione. Pomiędzy temi pieśniami znaydowało się wiele

taiemnie naciągnionych do uroczystości d. 15 Sierpnia, którą Bonaparte na obchod swoiego urodzenia obrał.

Od kilku dni o godzinie 10 w wieczór wyrucane było z dachu na rogu ulic Montesquieu i Petit-Champs nieco zdawkowey monety, na którey zbieranie zbiegało się ubostwo i o nią się biło. Chałas tak bywał wielki, iż kupcy obawiaiąc się napadu, zamykali wcześnie swoie sklepy, i wielu obawiało się przechodzić tamtędy, aby nie bydź obdartym. Policyia iednak zapobiegła już tey zdrożności.

W Bordeaux czynione niedawno było przed Prefektem Girondy doświadczenie nowo wynalezionego młyna przez P. Baget, który wynalazca nazwał: *Voiture-moulin* (wozowy młyn.) Jest to młyn na wozie, który może bydź z mieysca na mieysce przewożony, rękami ludzkiemi lub końmi poruszany, i umiela na minutę po funcie mąki. Doświadczenie okazało iego użyteczność.

Wczoray o godzinie 4 z rana przedmieście Paryzkie Marais przestraszył huk podobny do wystrzału z działa. Lecz w krótce dowiedziano się, że niewielki skład prochu znayduiący się w zamku Vincennes wyleciał na powietrze. Obok niego znaydowało się zapierzenie deszczane, w którem faierwerkowie robili ładunki, i tych było tam 18 skrzynek. Trzy iedne po drugich huki wprawiły w ruch całą osadę. Żołnierze pobiegli w koszulach, dla uprowadzenia ztamtąd prochowych wozów, haubic i tego wszystkiego coby mogło się zapalić. Nieszczęście to przypisuią Artylerzyście Menecbé, który wstał o godzinie 3 dla porobienia niektórych porządków w składzie i zapuścił ogień. Ciało iego znalezione zostało na sztuki poszarpane. Kadłub iego wyrzucony został na mur kaplicy i ieszcze znaleziono go drgaiący. On tylko ieden utracił przytym przypadku życie. Dziesięciu żołnierzy 5go pułku gwardyi zostali w swoich łóżkach szkłem z okien pokaliczonemi, i iedna kobieta. Na szczęście wielki skład bardzo blisko będący, chociaż nacisk powietrza oderwał iuż był iednę iego okienicę, został ocalony. Część muru zamkowego obaliła się częścią w rów, częścią na dziedziniec. Mieysca, w którym Xże Enghien został rozstrzelany i pochowany, niema ani znaku. Wszystkie okna kaplicy, pawilonu zamku wychodzące na dziedziniec są potłuczone. Szkody rachuią 50 do 60,000 Fr. O godzinie 3 ziechał tam Król, dla widzenia co się stało; przyięli go Gubernator Marszałek Oudinot i Hr. Defrance; kazał sobie dokładnie wszystko opowiedzieć, i gdy mu Gubernator opowiedział, że artylerzyści w śród ognia z naywiększem niebezpieczeństwem pracowali, dla zapobieżenia dalszemu iego rozszerzeniu, rzekł Monarcha: „Wiem, że moi Francuzi są do takiey odwagi zdatnemi!„ i kazał znaczną pomiędzy nich kwotę pieniędzy rozdać.

Król Duński posłał Margr. Dessolle, ministrowi naszemu spraw zagranicznych order Słonia.

Okręt z Sztokolmu przywiózł do Hawru gibsowy wzór posągu Karola XIII, podług którego ma tu bydź z bronzu odlany.

Z Londynu d. 17 Sierpnia.

Gazety tuteysze nic ieszcze nie wspominaią o przybyciu Xiężny Wallii; ale tem obszerniey opisuią zabawy Xcia Regenta na morzu około Portsmutu. Adm

Campbell, który mianowany został Admirałem białey bandery, zawdział ią d. 12 na mieysce doty hczasowey niebieskiey. D. 13 Portsmut, Ryde i Cowes były w wiec ór oświecone i wszystkie twierdze i okręty czyniły Xciu Rejentowi honory. D. 14 były wyścigi morskie. Xże Rejent dał dnia tego officerom morskim wielki obiad na swoim okręcie, podczas którego sam nastę uiące wniósł zdrowia: 1) Króla, 2) Xcia Jorku i woyska. 3) Xcia Klarencyi i flot, 4) Xcia Wellingtona i bohaterów pod Waterloo, 5) Pamiątki Lorda Nelson, 6) Hr. St. Vincent i drewnianych wałów Anglii! (okrętów,) i 7) Margrabi Anglesea w Cowes.

Hr. Capodistrias przybył tu, a P. Canning odpłynął z swoią rodziną do Antwerpii.

Xięgarz tuteyszy Colburn oświadczył się, iż za Pamiętniki Bonapartego dałby 1 mill. Franków; za Pamiętniki Xcia Otranto (Fouché) 300,000 Fr. za Pamiętniki Xcia Rovigo (Jen. Savary) (które w 7 tomach w krótce z druku wyyść maią,) tyleż, a za Pamiętniki Xcia Talleyranda tylko 10,000 Fr. Na zapytanie dla czego ostatnie tak mało ceni, odpowiedział: że romanse Ministrów mało co wartaią, a ich wyznania ieszcze mniey.

Wczoray odbyło się w Manszestrze odwołane w d. 9 wielkie zgromadzenie ludu. Zebrało się na nie mnostwo ludzi, i zwierzchność nie była bez obawy; lecz niemamy ieszcze wiadomości, iak się ukończyło. Hunt wydał pod d. 5 do tak zwanych reformatorów Manszestru i okolic odezwę, w którey wyraża, że lubo Ministrowie w imieniu Xcia Rejenta zagrażaią wszystkim zemstą i karą, którzy poważyliby się znaydować na zgromadzeniach względem reformy parlamentu, zgromadzenia takowe są przecież prawne i konstytucyyne, i że on sam prezydować będzie na zgromadzeniu w Manszestrze, a ieżeli zaydzie co przeciw prawu, tedy bierze na siebie odpowiedzialność. 130,000 żołnierzy nie potrafią wolnym obywatelom wydrzeć służących im praw, i t. d. —— Gdy Hunt posłyszał d. 14 iż Magistrat Manszesterski myśli go kazać uwięzić, udał się zaraz z swoim przyiacielem Johnson na ratusz i oświadczył, że się stawia, ieżeli go Magistrat chce uwięzić. Zadziwiony Magistrat iego stawieniem się, rzekł do niego, iż żadnego w tey mierze nie wydał rozkazu, poczem Hunt ukłonił się i powrocił do swych przyiacioł, którzy za miastem na niego czekali.

Zaślepienie pospolstwa w Manszestrze i innych okolicach zachodzi tak daleko, iż sądzi, że reforma Hunta zaradzi zupełnie iego niedostatkowi i potrzebom. — W wielu mieyscach rozpisane są zgromadzenia ludu.

Gdy podczas badania oddanego pod sąd złodzieia w Carlów w Irlandyi zapytał się sędzia: Wiele razy kradłeś w życiu? Złodziey: Zawsze tylko raz. Sędzia: Ale ia ciebie się pytam, iak często kradałeś? Z. — Tego nie rachowałem, bo nie sądziłem, aby mi się z tego sprawiać przyszło. S. — Możeszże przysiądz, iż nie kradłeś iak 15 razy? Z. — To mało (śmieiąc się) S. — Dwadzieścia razy? Z. — I to mało. S. — Okradłżeś wdowę Byrne w hrabstwie Vicklów? Z. — Wdowę Byrne, ktoż ona iest? Może to owa gruba Anna? O! tey niewziąłem iak tylko nieco wodki. S. — We dnie czy w nocy? Z. — (śmieiąc się) To rozumie się, że w nocy. S. — Wszakże

dobrey tey kobiecie wszystko z domu wykradłeś, pościel i nawet suknie z niey? Z. — Suknie zabrałem, ale nie z niey. S. — Ukradłżeś furmanowi Doran z Wexford dwa połcie słoniny? Z. — Tak iest Panie, i świnią głowę! (śmiech.) S. — Wszakże P. John Keogh w hrabstwie Wicklów wszystko zabrałeś z domu? Z. — Nie wszystko Panie; iego tylko pieniądze i cokolwiek rzeczy. — I gdy śmiał się przy tem głośno, rzekł do niego Sędzia: iesteś, iak widzę, bardzo wesoły. Na co odpowiedział: " Tak iest Panie, nayweselszy w całem hrabstwie, ale nie naypoczciwszy!„

Listy z wyspy S. Tomasza donoszą, iż pod d. 7 Czerwca przy Kumana zaszła krwawa bitwa między Jenerałem Hiszpańskim Morillo i powstańcami, w którey Hiszpanie pobitemi zostali. Morillo utracić miał 1000 ludzi, wiele dział i taborów; powstańców kosztować iednak miało to zwycięztwo 400 ludzi. Zdarzenie to zdaie się potwierdzać wiadomość, że Morillo cofnął się do Nowey Grenady. — Władze miasta Limy odrzuciły propozycyią Vice-Króla Peru otworzenia portu tamteyszego dla handlu Angielskiego. Kupcy Hiszpańscy pałaią nienawiścią przeciw Anglikom, i składaią miesięcznie Rządowi 117,000 piastrów, aby Anglikom wolny handel w Peru nie był dozwolony. —— W Chili mieli powstańcy dalcko Hiszpańskiego Jenerała Sanchez odeprzeć, i osadzoną ieszcze przez Hiszpanów część prowincyi Concoption opanować. —— Jenerał St. Martin wydał do mieszkańców Peru odezwę, w którey oznaymuie im o swoim do tego kraiu wkroczeniu i o bliskiem ich oswobodzeniu. —— W Buenos-Ayres podciągniono wielu officerów Francuzkich pod sąd, których miano w podeyrzeniu, iż byli w porozumieniu z Karakas. Oprócz P. Robert, został także na początku Kwietnia P. Lagreffe rozstrzelany, a PP. Parchappe, Mercher i Agrument zostali na wygnanie z kraiu skazanemi.

Przed niejakim czasem mieszkańcy wyspy S. Heleny, a pomiędzy niemi nayszczególniey Admirał Plampin, zostali niespodzianie w nocy strzelaniem na morzu na wzór bitwy przestraszonemi. Rozumiano, iż Amerykanie chcą lądować, dla uwiezienia Bonapartego; wszyscy zbiegli się na plac znakowy. Aż nakoniec pokazało się, że Jenerał adjutant Read, chcąc Gubernatorowey sprawić przyiemność widoku nocney morskiey bitwy, nie pytaiąc się Admirała, kazał Kapitanowi Wauchop fregaty Eurydyce wyprawić racami i ognistemi kulami takową bitwę. Odtąt zakazał Admirał naysurowiey podobney zabawy. —— Jenerał Bingham odpłynął d. 30 Maia z tey wyspy do Anglii, i po odebraniu od Rządu rozkazów, powróci tam zapewne iako Gubernatór.

Z przylądka Dobrey nadziei mamy wiadomość, że woyska Angielskie pobiły i odparły z wielką stratą zbuntowanych Kaffrów. Hottentoci zawsze ieszcze sprzyiaią Hollendrom, i nie mogą się do Angielskiego panowania przyzwyczaić.

Z Amerykańskich osad naszych nieprzyiemne nadeszły tu doniesienia. Przez nowy pożar spłonęła reszta miasta St. John na Neufoundland, przez co 170 rodzin pozbawionych iest schronienia. —— Z parafii S. Jerzego na Jamayce piszą, iż od lat 18 nie pamiętaią tak mizernych urodzaiów iak tego lata; od 21 Lutego aż do 10 Czerwca nie upadła tam ani kropla deszczu; wszystko wypaliło i zaledwo przez po-

łowę spodziewaią się urodzaiu cukru.

Wychodząca tu Gazeta Hiszpańska zawiera co następuie: — "Gdy d. 24 Kwietnia 1814 r. Wielkorządca Walencyi kazał zrzucic posąg wystawiony na wieczną pamiątkę konstytucyi, cnotliwy patryiota Hiszpański N... otoczony trzema synami, zbliżył się do zwalisk, klęknął, i zalany łzami, rzekł: "Synowie moi, dwaj starsi wasi bracia polegli na polu chwały, broniąc wolności i niepodległości oyczyzny. Pamiętaycie, żeśmy wtedy przysięgli zginąć raczey iak dzwigać iarzmo; mieliśmy atoli zoztawać pod rządem Króla konstytucyynego. Ciemnota i fanatyzm zniszczyły ten pomnik politycznego odrodzenia się naszego. Całuycie te smutne ułomki kamienia wzniesionego na pamiątkę konstytucyi naszey, który lubo obalony i znieważony, niemniey iednak świętym i chwalebnym wydawać nam się powinien. Doznawszy tyle dobrodzieystw konstytucyi, nie mogę przeżyć niewoli moiego kraiu. W krotce moie dziatki utracicie zgrzybiałego oyca; poniosę do grobu sprawiedliwą niechęć przeciwko zniszczycielom wielkiego naszego prawa, ciesząc się nadzieią, iż kiedyś pomścicie się śmierci oycowskiey i zguby oyczyzny. W szczęśliwszym później czasie odzyskacie prawa wasze zgwałcone przez wiarołomnych ludzi, a ieśli potrzeba, przeleycie krew waszę na ołtarzu oyczyzny, która chociaż uciśniona dzwiga kaydany, żyie iednak w sercu prawdziwych Hiszpanów. Poprzysięgnijcie utrzymać honor narodowy, i niech wolność i śmierć będzie hasłem waszem.„ Prowincyia Walencyi starała się naybardziey o odzyskanie wolności. Galicyia dwa razy tylko pokusiła się o to, Nowa Kastyliia tylež, a Kataloniia raz ieden za Jenerała Lacy. Walencyia cztery razy okryła się chwałą, wytrzymała naywiększe niebezpieczeństwa, i wzgardziła podłemi pogróżkami swoiego Wielkorządcy. Nazwiska zacnych mężów, iako to: Vidal, Beltzan, de Lis, Ludwika Avino i Calatrava, będą zapisane złotemi głoskami w świątyni nieśmiertelności, i na zawsze wyryte w sercu wszystkich Hiszpanów.„

Od brzegów Menu d. 17 Sierpnia.

W Marburgu utworzona została kommissyia, dla dochodzenia demagogicznych zamachów, która składa się z Prorektora Uniwersytetu, Vice-Kanclerza i Rządowego Radcy, i miewa swoie posiedzenia w gmachu Akademickim. Wypadek iey prac ieszcze nie iest wiadomy. Student który dawniey uczuł się w Giessen, był słuchany i został uwięziony. —— Naydawniey uwięziony w Freyburgu student został z rozkazu W. Xcia Badeńskiego uwolniony. Oprócz niego i innych studentów słuchanemi byli przez wyznaczoną na ten koniec kommissyią niektórzy mieszkańcy miasta i kobiety. W tym samem czasie kiedy obywatele Freyburga przybyłemu z obrad stanów Badeńskich Deputowanemu swemu Kern dawali wieczorną muzykę, i niech żyie! wykrzykiwali, na drugim końcu ulicy słyszeć się dało głośne wykrzyknienie *Pereat!* (niech ginie!) ponieważ na posiedzeniu d. 7 Czerwca obstawał za utrzymaniem konwiktów i seminaryiów, dowodząc, iż zdatnieysi wychodzą z nich teologowie, niżeli z publicznych lekcyy.

Akcesista sekretarryiatu nadwornego Sądu w Giessen, P. Buri, ogłosił w wielu gazetach pod d. 29 Lipca, że zna-

leziony u niego podczas rewizyi proiekt republikańskiey konstytucyi dla Niemiec, o którym nieraz była iuż wzmianka, iest tylko prywatnym i idealnem Pismem dla towarzystwa naukowego w Giessen napisanem.

Do biegaiących wieści należy: że ieden z Niemieckich Xiążąt wezwał wielu Xiążąt na ziazd, dla naradzenia się nad sposobami, iakby zaspokoić teraz poddanych i odsunąć na przyszłość ich obawy.

Z Szwaycaryi d. 16 Sierpnia.

D. 4 b. m. Krolewicowie Następca tronu Pruskiego i Fryderyk Niderlandski przybyli do Lucerny. Nazaiutrz rano w towarzystwie deppuacyi od Rządu obeyrzeli okolicę Sempach, a po obiedzie u Ministra Niderlandzkiego, Hr. Liedekerke, przewiezli się przez iezioro do Küsnacht, dla dostania się na gorę Rigi, zkąd udali się w dalszą podroż do Zurich, gdzie d. 7 przybyli.

Narady seymu ligi względem stosunków handlowych Szwaycaryi z Niemcami, daią powod do wielu użaleń. Od roku nie polepszyły się stosunki handlowe względem Francyi, a względem Niemiec znacznie się pogorszyły. — Względem stosunków osiadaiących w Szwaycaryi Francuzów, nie może dotąd seym ugodzić się z Ministrem Francuzkim.

Uroczystość Winiarzów w Wiwis odbyła się d. 5 b. m. i była nad spodziewanie okazałą.

W Stühlingen przy Szafhuzie zabił piorun d. 7 b. m. 66 z paszących się owiec.

Z Sztokolmu d. 13 Sierpnia.

Pod d. 11 b. m. rozporządzeniem Królewskiem powiększone zostało cło od wprowadzanego do naszych portów z zagranicy zboża do 1 talara od beczki pszenicy, a 24 szel. od beczki żyta.

Podług doniesień z Lund Minister spraw zagranicznych, Hr. Engeström, tak dalece przyszedł do zdrowia, iż zamyślał d. 22 b. m. ztamtąd wyiechać.

Poseł nasz w Kopenhadze, Hr. Tawast, ziedzie tu za pozwoleniem Rządu.

Z Kolonii d. 14 Sierpnia.

W tych dniach przybyło tu dwoch dobrze ubranych cudzoziemców przez Amsterdam z Anglii, z których ieden za naprawienie powozu zapłacił kowalowi kilka talarów Pruskich. Aże te talary zdawały się bydź podeyrzanemi, wzięto ie zatem pod probę i znaleziono fałsz w nich. Uwięziono zaraz obu fałszerzów, którzy byli rodem z kraiu Bergskiego, lecz obce nazwiska przybrali. Znaleziono przy nich kilka tysięcy talarów, które zapewne z zamorskiey fałszerni pochodzą, i trudne są od prawdziwych do rozpoznania, a w krotce po ich uwięzieniu nadeszły iescze do nich wozową pocztą znaczne kwoty podobnych że pieniędzy. Jeden z zbrodniarzy zaledwo w więzieniu osadzony został, zabił się z krócicy, którą miał w kołnierzu ukrytą, a drugi zażył truciznę, lecz nie umarł, tylko się rozchorował.

Ciągłe, prawie Afrykańskie, u nas gorąco czyni ludzi do pracy ociężałemi, ale winnem iagodom nadaie moc i doyrzałość. Pierwsze tego letnie winogrona noszone tu były na końcu zeszłego miesiąca w processyi. Nie można nawet bednarzów dosyć znaleść, dla robienia beczek na nowe wino.

DODATEK
DO Nro 71.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 5 WRZESNIA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Bruxelli d. 20 Sierpnia.

W dniu rocznicy urodzin naszego Monarchy odśpiewane zostanie po wszystkich Kościołach naszego królestwa *Te Deum*. W tymże dniu przybędzie od każdego pieszego pułku narodowey piechoty iedna kompania do Bruxelli, dla odebrania nowych chorągwi.

D. 15 b m. odiechał Xże Wellington z Luxemburga, i nie mógł się nadziwić wykutem w skale tamteyszem warowniom.

Przybył tu Krolewic Pruski Wilhelm.

D. 15 Września nastąpi w Hadze nowe zgromadzenie Stanów jeneralnych.

Z Madrytu d. 4 Sierpnia.

Od d. 28 Lipca znayduie się Król znowu w Madrycie. Wody Sacedonu bardzo posłużyły do ulepszenia iego zdrowia. Powrot iego do stolicy był uroczysty; wszyscy Jnfanci i Jnfantki wyiechali przeciw Monarsze. Podroż Króla nie sprawiła żadney w gabinecie odmiany. Wyznaczona do badania Ministra Casa-Jruio kommissyia uznała go za niewinnego. O sądzeniu P. Pizzaro niema więcey wzmianki. P. Onis nie iest uwięziony, ale na swoiey wsi Catalapietra ma na słowo honoru domowy areszt. Szwagier iego P. Salmon zawiaduie ciągle tymczasowo wydziałem Spraw zagranicznych, ieździł z Monarchą do Sacedon, pracował tam z nim i posiada ciągle iego zaufanie. Z koncem tego miesiąca rozwiąże się oczekiwanie czyli Król zatwierdzi lub nie traktat względem ustąpienia Floryd.

Jenerał Cagigal, który dowodzi wyszłą niedawno do południowey Ameryki z Kadyxu wyprawą, był dawniey drugim dowodcą w Karakas, potem cywilnym i woyskowym Gubernatorem w Kumana (w części Wenezuelaskiey teraz Rzpltey.) Po wybuchłey tam w r. 1810 rewolucyi odpłynął do Hiszpanii, poźniey był tam znowu posłany i walczył przeciw rokoszanom. Niema on szczęścia, i pokilkokrotnem przez Bolivara porażeniu, odwołał go Król. Teraz postawiono go na nowo na czele 3000 woyska, iuż to w spodziewaniu, iż będzie szczęśliwszy, iuż że nam brakuie jenerałów. Słychać, iż ta wyprawa wysiąść ma

do Kartageny, ztamtąd udać się do Santa Fe, stolicy Nowey Grenady i zasłaniać razem Peru. Cagigal iest razem Gubernatorem Nowey Grenady mianowany. Dla tego zaś niewysiędzie do Karakas, ponieważ nadeszła wiadomość, że Morillo pobity został przez Naczelnika St. Ander, nie może się tam utrzymać i cofa się do Nowey Grenady. — Vice-Król Mexyku donosi, że przebaczenie Królewskie naylepsze sprawiło skutki, i że ze wszystkich stron powracaią rokoszanie do posłuszeństwa składaia broń i korzystaią z łaski Królewskiey.

Hr. Abisbal, Jeneral Odonell, powołany iest do Madrytu, dla dania sprawy z swoiego przy zaszłych w Kadyxe zdarzeniach postępowania. Dodaią, iż okaże on się w podwoynem znaczeniu iako strona i sędzia.

Od Brzegów Menu d. 22 Sierpnia.

Te same sceny, ktore widzieć się dały przeciw żydom w Wircburgu, Frankforcie i innych miastach zaszły także d. 12 b. m. w Darmstadt. Nie mała kupa pospolstwa zebrała się w wielkiey i małey ulicy Ochsen, gdzie znayduią się mieszkania żydowskie, i wywarła złość swoią przez rzucanie kamieni do okien i sklepów. Pa północy wszystko się uspokoiło. Ale gdy nazaiutrz toż samo ponowionem bydź miało, liczne zatem patrole piesze i konno przebiegały ulice i z ledwością utrzymana została spokoyność. D. 14 przez mądrą ostrożność powierzył Rząd straż miasta iedynie Landwerom mieyskiem i zuchwałość pospolstwa zwolniała. Policyia wydała oraz napomnienie do właścicieli domów, aby niedozwalali swoim dzieciom, uczniom i służącym wychodzić w nocy na ulicę, gdyż każde kupienie się ukaranem zostanie.

Podniecaiące słowo przeciw żydom (wyraża Dostrzegacz Niższego Renu) Hep! przeniesło się z Wircburga aż do Kolonii, a ztamtąd i do nas do Düsseldorfu. Lecz nie powinno pisać się Hep, ale Heb, i oznacza każdą ofiarę przy ówczesney służbie Bożey żydowskiey czyli Bogu poświęcony dar, który z podniesieniem w gorę był ofiarowany, i naywięcey składał się z pierwiastkowych owoców.

Hr. Las Casas przybył d. 15 b. m. na kąpiele do Badenu, gdzie do tey chwili znayduie się do 3172 kąpiących się osób.

Sztuttgardska Rządowa gazeta pod d. 18 b. m. zawiera nową ustawę względem zaciągu do woyska w Królestwie Wirtembergskim.

Sławny Snycerz Thorwaldson w podróży z Rzymu do swey oyczyzny Danii przybył do Sztuttgardu.

Z Palermo (w Sycylii) d. 20 Lipca.

Dla unikniena zaciągu do woyska, mnóstwo małżeństw zawartych na wyspie naszey zostało, i widzieliśmy tu takie same sceny, iakiesię w podobnym przypadku niegdy we Francyi działy. Młodzieńcy zaślubiali się z staremi żebraczkami, które obowiązały się za roczną pensyią nie wchodzić nigdy w progi swoich mężów. Jedna z podobnych żebraczek była tu u pręgierza wystawioną za zaślubienie w różnych Kościołach pod różnemi nazwiskami pięciu mężów. Arcybiskup Palermski wydał z powyższego powodu 15,000 pozwoleń na małżenstwo. Ludność naszey wyspy nie umnieyszy się zatem przez zaciąg do woyska!

Z Włoch d. 9 Sierpnia.

Ciało Królowey Hiszpańskiey Maryi

Ludwiki, które przed kilku dniami wyniesione było z grobu Kościoła S. Piotra, przewiezione zostało d. 6 b. m. do Gaety, zkąd z ciałem Króla Karola IV na fregacie Neapolitańskiey zawiezione będzie do Hiszpanii i w grobie rodziny Królewskiey uroczyście złożone. —— Margrabia Canowa powrocił do Rzymu. —— W tem że mieście zakładaią druki na kamieniu. —— Zuchwałość rozbóyników w kraiu Rzymskim w miesiącu Lipcu do nay wyższego doszła stopnia. Kupy te podchodzą aż pod samą stolicę, porywaią nietylko podróżnych i przechodzących się, ale napadaią nawet na domy, i t. d. Nałapawszy wiele osób, prowadzą ie do swoich kryiowek, wypytuią się o ich krewnych i żądaią znacznego okupu. Gdy ten nastąpi, otrzymuią te osoby wolność, a gdy nie nastąpi, odsełaią krewnem ich głowy. Jeżeli zaś w części tylko nastąpi, odsełaią zabrane osoby w pożałowania godnym stanie z oderżniętemi nosami i uszami.

Cesarz i Król Franciszek Pierwszy (piszą z Wenecyi) uszczęśliwił nietylko okolice nasze na kilka dni obecnością swoią, ale raczył nawet znaydować się na odbywanych od niepamiętnych czasów na polach Padwy igrzyskach. Jeszcze Karol Wielki, Henryk IV, Fryderyk III i wielu następnych Cesarzów, Królów i Papieżów znaydowali się na sławnych tych igrzyskach, które zkładaią się z wyścigów pieszych, konnych i t. d.

Basza Egipski (wyraża gazeta Florencka) kazał przysłać sobie z Paryża 5 do 6000 Xiążek, a mianowicie o polityce, starożytney historyi, dziejach Egiptu, kampaniach Bonapartego i sposobie uczenia przez Lankastra, który chce na język Arabski przełożyć kazać.

Machina do szukania zabytków starożytności w Tybrze, którey wynalazca P. Naro nadał nazwisko Meduzy, zaczęła iuż swoie działania.

Z Sztokolmu d. 17 Sierpnia.

Słychać, iż Król na końcu b. m. przedsięweźmie podróż do Dalekarlii, a może ztamtąd uda się i do innych północnych prowincyy.

Pismo Jenerała Gourgaud: Kampaniia r. 1815 zostało i u nas na język Szwedzki przełożone.

Od brzegów niższey Elby d. 21 Sierpnia.

Rusztowanie do postawienia posągu Xcia Blüchera w Rostoku iest iuż gotowe, nad fundament wyniesione i płótnem okryte. Posąg został tam na dwóch 14 i 8 końmi ciągnionych wozach, chociaż się koła i dyszle łamały, d. 15 b. m. przywieziony. Dla przypatrzenia się iego postawieniu zamówieno iuż wiele mieszkań.

Jak tylko pamięć ludzka zasięgnąć może nie poniosła ieszcze Szwecyia przez pożar tak wielkiey szkody w lasach iak tego roku. Prawie w wszystkich prowinciyiach, aż o 4 do 6 godzin drogi od stolicy spaliły się lasy w rozległości na dwie mil Niemieckich. Przy niesłychaney tego roku suszy przez szypkie tylko ścinanie drzewa zapobieżono dalszemu szerzeniu się ognia.

Z Frankfortu d. 18 Sierpnia.

W ciągu b. m. roziedzie się z tąd większa część członków ciała dyplomatycznego; ci, którzy mieli zamiar udania się do Karlsbadu iuż tam poiechali.

Spokoyność nietylko zupełnie tu utrzymaną została, ale nawet cała rzecz

był prawie igraszką; słowo Hep używane więcey było dla zatrwożenia policyi, niżeli dla zagrożenia Jzraelitom.

Od granic Hiszpańskich d. 8 Sierpnia.

O zaszłych w Kadyxie zdarzeniach mamy ieszcze niektóre wyjaśnienia. Odkryto tam obszerną korrespondencyią, po części w cyfrach, do którey iednak klucz pochwycono, i znaleziono razem odezwy i buntownicze pisma, które z zagranicy nadeszły. Skoroby woyska obozu pod Vittoria opanowały miasto Kadyx i woienne okręty, buntownicze kupy Estramadury i innych okolic zbliżyć się miały nad rzekę Tagus i wspólnie zniemi działać. Miano zwołać stany i podobno Hiszpaniią ogłosić rzecząpospolitą Hiszpanie Republikanami! Naczelnicy spisku mało muszą znać ducha narodu, kiedy tak śmieszny plan ułożyli!

Z Filadelfii d. 19 Lipca.

Potwierdza się, iż Amerykanie uzbroili wyprawę na rzekę Missisipi, dla opanowania prowincyi Texas, gdzie była Francuzka osada pole przytułku, i gdzie tylko 300 ma się znaydować woyska Hiszpańskiego.

Po rzece Missisipi krąży teraz 36 parowych statków.

Do 26 Sierpnia (wyraża iedno z pism Amerykańskich) nastąpić w Madrycie ma zatwierdzenie lub odrzucenie traktatu względem Floryd. Trudno zgadnąć co z tego dwoyga nastąpi; poniewaź Rząd Hiszpański znayduie się w położeniu, iż musi się albo Anglii, albo Ameryce narazić, a iedno iak drugie z tych Mocarstw iest dla iego osad niebezpiecznem.

DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego pod dniem 17 b. m. do N. 2000 zapadłey, do powszechney podaie wiadomości, iż w dniu 2 Września r. b. w Kancellaryi Wóyta Gminy Lipowiec odbywać się będzie Licytacyia publiczney dzierżawy trzechletniey małego Łowiectwa w Lasach i zaroślach Narodowych, to iest od dnia 1go Listopada r. b. zaczynać się, a w dniu ostatnim Października 1822 r. kończyć się maiącey. Cena pierwszego wywołania Łowiectwa w Obrębie Lipowieckim i Czernichowskim zacznie się od summy złp. 221, w Obrębie zaś Jaworznickim od summy złp. 190 gr. 15 Licytować chcący złożą vadium dziesiątey części pretium fisci wyrównywaiące. O dalszych warunkach wczasie Licytacyi Konkurrenci dostateczną powezmą wiadomość.

W Krakowie dnia 20 Sierpnia 1819 r.

X. Bystrzonowski S. P.
Za Sekretarza *Marciszewicz* Adj. W.

Daminium iedno leżące od Krakowa milę iednę na trakcie Lubelskim, składaiące się z pięciu Wsi, iest w chęci wypuszczenia propinacyią w tychże swych Dobrach od nadchodzącego S. Michała. Ktoby takową więc zadzierżawić sobie życzył, ma się udać do W. Antoniego Wentzel, Kupca w Handlu pod Krzystoforami, gdzie o Warunkach tegoż Wydzierżawienia wiadomość powziąść może.

Zawiadomiam Publiczność, iż na Kaźmierzu Chrześciańskim przy Krakowie na składach pod N. 32 i 124, iako też przy Królewskim Ogrodzie, znayduie się do sprzedania za mierną Cenę okrayki Dębowe służyć mogące na dyle do Staien, futryny do drzwi lub okien, na wschody i inne w Budowlach potrzeby, oraz Belki sosnowe do różnych budowli zdatne. Któby sobie życzył nabycia onych raczy się zgłosić do podpisanego pod N. 83 na Kaźmierzu mieszkaiącego.

Eyryk Hersgberg i Kom.